

РЕЦЕНЗИЯ

на

дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

„Доктор” на тема:

„ Двигателни и физиологични критерий за стрес и адаптация при бягане на средни разстояния”

Автор: Селяхатин Коч –преподавател в спортния факултет на университета в град Газиантеп –република Турция

Рецензент: проф. Петър Бонов дн

Трудът на преподавателят от спортния факултет в университета на град Газиантеп (Турция) Селяхатин Коч интерпретира един класически за спортната теория и практика проблем. Той е насочен към усъвършенстване процеса на планиране и управление на функционалната тренировка в бяганията на средни разстояния. В световната литература този проблем има своето историческо развитие. То варира от емперичния опит на изтъкнати треньори подготвили световни рекордьори и олимпийски шампиони до научноекспериментално доказани постулати. Турция е една от нациите, която е постигнала значителни практически резултати. Като пример само ще споменем, че златния и сребърен медал в бягането на 1500 метра за жени от последните олимпийски игри бяха спечели от турските състезателки Алтеким и Булут. Подобни примери могат да бъдат многократно посочени през последните 20 години. Някои от тях са дело на натурализитани състезатели и състезателки основно от Кения и Етиопия. Независимо от това посочените атлети и атлетки се подготвят от турски треньори, което е сериозна индикация за изградена национална концепция относно подготовката в бяганията на средни и дълги разстояния. Тази концепция, на този етап обаче е изградена на емперична основа, което във времето на модерните информационни технологии е анахронизъм. Този

феномен е достатъчно основание да определим дисертационния труд на Селяхатин Коч като особено актуален, защото той представлява първи целенасочен опит да бъдат научнообосновани емперичните основи на методиката на тренировката в бяганията на средни разстояния в република Турция.

Методологична основа при разработването на труда е теорията за стреса и адаптацията в системата на спортната тренировка.

В теоретичната обосновка авторът демонстрира добро познаване на състоянието на посочената проблематика. Въз основа на подробен анализ на специализираната научно-приложна литература, е направена подробна характеристиката на състезателната дейност на бягането на средни разстояния, нейната физиологична и биоенергетична обусловеност. Ясно е подчертана необходимостта от съчетаване високото ниво на физиологическа работоспособност с възможността за ефективна реализация при конкретната двигателна дейност в случая бягането на средни разстояния. Въз основа на теоретичните разсъждения по тази тема е формулирана и работната хипотеза на труда. Целта и задачите на изследване изцяло съответстват на научната идея заложена в нея. Тя се свежда до обосноваването на наречените от автора адаптационни маркери. Количествените стойности на нивата на тези маркери предлагат актуална информация за характера на адаптационните реакции във всеки един момент от тренировъчния процес. Изследвани са 20 мъже и 20 жени висококвалифицирани състезатели в бягането на средни разстояния. В случая е приложена изследователска методика, която адекватно отговаря на специфичните изисквания произтичащи от задачите на изследването. Приложен е интермитентен бегови тест със стъпаловидно нарастване на скоростта на бягане. За регистрация на функционалните параметри е използвана една от най модерните апаратурни комплектации K4 италианско производство разработена по идея на проф. Дал Монте. Освен

това е измервана промяната в нивото на метаболитната ацидодоза след всяко пробягване посредством апарата Акотренд лактат-швейцарско производство. За контролиране скоростта на бягане е използвана система „Пейсмейкър”. Получените резултати са анализирани коректно посредством подходящи математикостатистически методи и компетентни експертни заключения. Те адекватно отговарят на поставените задачи на изследването. Изводите и препоръките основно са с приложен характер, а тяхната научна стойност се свежда до потвърждаване на основни научни постулати свързани с усъвършенстване на методиката за индивидуализиране на функционалния контрол в бяганията на средни разстояния.

В разработването на дисертационния труд откриваме и някои резерви, които могат да повишат неговите качествени оценки. Те се свеждат до доста лаконичния анализ на получените резултати във всички раздели на трета глава. Тяхната подробна интерпретация може да бъде основа на едно методично помагало насочено към оптимизиране на функционалната подготовка в бягането на средни разстояния в Република Турция. Част от резултатите на труда са представени в четири научни публикации две от които са под печат. Всички административни процедури по насочването на труда към официална защита са изпълнени. Авторефератът отразява коректно съдържанието на дисертационния труд.

В заключение считаме, че дисертационния труд на Селяхатин Коч отговаря на основните изисквания за разработки от подобен род. Това е достатъчно основание да гласуваме положително относно присъждането образователната и научна степен „Доктор” на неговият автор, като препоръчваме на членовете на уважаемото Специализирано научно жури да подкрепят този вот.

Рецензент:

София 12.11.2014

(Проф. Петър Бонов ДН)